

رهبر معظم انقلاب:

تقلید از غرب در تضاد با آزادی است

رودخانه‌ای خروشان در حال پیشرفت است، به فکر و اندیشه و فعال شدن اندیشه‌ها در مقولات مبنایی و اساسی، نیاز مبرمی دارد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای اهمیت ارتباط مستقیم با نخبگان و زمینه‌سازی برای دستیابی به پاسخ پرسش‌های مهم در مقولات بنیانی و حیات اجتماعی را از دیگر اهداف اصلی برگزاری نشست‌های اندیشه‌های راهبردی دانستند.

رهبر انقلاب، این نشست‌ها را زمینه‌سازی برای ایجاد جریان‌های عمیق و گسترده فکری خواندند و افزودند:

ادامه در صفحه ۲

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای:

■ نباید هنگام بحث درباره آزادی

از محدودیت‌ها ترسید

■ با وجود همه واقعیات تأسف آور

مراجعه به نظرات متفکران غربی

برای پژوهش در مفهوم آزادی

مفید است

■ پرهیز از نگاه تقلیدی

شرط اصلی مراجعه به نظرات

متفکران غرب است

حدود ۱۵۰ نفر از اندیشمندان، نخبگان، استادان حوزه و دانشگاه، پژوهشگران و مولفان آثار علمی، همراه با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، سه‌شنبه شب در چهارمین نشست اندیشه‌های راهبردی جمهوری اسلامی، به بحث و بررسی در خصوص ابعاد مختلف موضوع «آزادی» پرداختند.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، در ابتدای این دیدار ده نفر از صاحب‌نظران و اندیشمندان دیدگاه‌های خود را درباره مقوله آزادی بیان کردند. سپس ۱۷ نفر از استادان و پژوهشگران به مباحثه و نقد دیدگاه‌های مطرح شده پرداختند.

رهبر انقلاب اسلامی در ابتدای سخنان خود در این نشست، با اشاره به فضای عمومی کشور و مسائل و مشکلات اقتصادی که به علت درگیر شدن استکبار جهانی با جمهوری اسلامی به وجود آمده است تأکید کردند: طبعاً هیچ کس از دغدغه‌های موجود در زندگی عمومی مردم فارغ نیست، اما این نشست به دلیل اهمیت موضوع و براساس برنامه‌ریزی قبلی و به عنوان گامی در پیگیری مقولات بلندمدت برگزار می‌شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نیاز شدید کشور به تفکر و اندیشه‌ورزی در مقولات زیربنایی را از اهداف و علل اصلی برگزاری نشست‌های راهبردی خواندند و افزودند: ملت ایران که مثل

تقلید از غرب در تضاد با آزادی است

ادامه از صفحه اول

لازم است کار اصلی بعد از این جلسات آغاز شود و پژوهشگران و اندیشمندان خوشفکر حوزه و دانشگاه به مثابه چشمه‌های جوشنده به اندیشه‌ورزی در باب مسائل مطرح شده بپردازند.

■ **خلأهای فراوان در شناخت مقوله آزادی در کشور**
ایشان با اشاره به خلأهای فراوان و کمبودهای محسوس در شناخت و تبیین ابعاد مختلف مقوله آزادی در کشور افزودند: بحث آزادی در چند قرن اخیر در غرب نسبت به موضوعات دیگر، مورد توجه فراوان قرار گرفته که علت کلی آن، حوادث و ماجراهایی است که به برپایی نوعی توفان فکری در این مقوله در غرب منجر شد.

لیشان، «رسانس، انقلاب صنعتی، انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب اکتبر شوروی» را حوادث و عواملی اساسی دانستند که در غرب موجب ایجاد امواج گسترده فکری در زمینه آزادی شد. رهبر انقلاب افزودند: بر خلاف غرب، ما تپیش از نهضت مشروطیت موقعیتی که در باب آزادی، موج فکری ایجاد کند، نداشتیم که این موقعیت نیز به علت یک نقیصه مهم یعنی تقلید و شنفکران از تفکرات غربی، به دستاورد خاصی در مقوله آزادی منجر نشد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در همین زمینه خاطر نشان کردند: هنگامی که دانش یا انگیزه‌ای را از دیگران می‌گیرید اگر با تفکر و اندیشه‌ورزی توأم شود زایش فکری به وجود می‌آید، اما اگر فکر و اندیشه خاصی را از جایی گرفتید و از آن تقلید کردید طبعاً دیگر زایشی وجود نخواهد داشت و بر اساس همین واقعیت، تقلید و روشنفکران از تفکر غرب در باب آزادی، باعث شد که پس از مشروطه هیچ فکر بدیع و منظومه فکری نو، به وجود نیاید.

■ **وجود منابع فراوان اسلامی درباره آزادی**

رهبر انقلاب با اشاره به منابع فراوانی که درباره آزادی در منابع اسلام موجود دارد، افزودند: با وجود این منابع، امروز خلأهای فراوانی در باب آزادی داریم که باید با تفکر و اندیشه‌ورزی و پاسخ دادن به همه مسائل و پرسش‌های مطرح در مقوله آزادی، به سمت منظومه‌سازی حرکت کنیم.

ایشان تأکید کردند: تحقق این هدف، کار جدی و تسلط بر منابع اسلامی و منابع غربی را می‌طلبد.

رهبر انقلاب در تبیین موضوع مورد بحث این نشست، خاطر نشان کردند: منظور از آزادی، همین معنای متداول و رایج در محافل دانشگاهی و روشنفکری جهان یعنی آزادی‌های فردی و اجتماعی است، نه آزادی معنوی و سیر و سلوک الی الله. ایشان با نقد تفکری که آزادی را راهایی مطلق از هر چیزی می‌داند، افزودند: نباید هنگام بحث درباره آزادی، از محدودیت‌ها ترسید.

رهبر انقلاب با تأکید بر این که مادر مقوله آزادی به دنبال شناخت نظر اسلام هستیم، مهم‌ترین تفاوت میان دیدگاه اسلام و غرب در خصوص آزادی را، منشأ و پایه بحث آزادی دانستند و افزودند: در اندیشه لیبرالیستی، منشأ آزادی، تفکر انسان‌گرایی یا همان اومانیزم است، در حالی که در اسلام مبنای آزادی، توحید به معنای اعتقاد به خدا و کفر به طاغوت است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأکید کردند: در دیدگاه اسلام، انسان از همه قیود به غیر از عبودیت خدا آزاد است.

■ **کرامت انسانی از مبانی اصلی آزادی در اسلام**

ایشان کرامت انسانی را از دیگر مبانی اصلی آزادی در اسلام دانستند و با اشاره به طرح بحث آزادی در منابع اسلامی از چهار منظر «حق در قرآن»، «حق در فقه و حقوق»، «تکلیف» و «نظام ارزشی» افزودند: «حق» در قرآن به معنای مجموعه نظام‌مند و هدفدار است که بر این اساس، عالم تکوین و عالم تشریع، هر دو حق هستند و آزادی انسان حق است و در مقابل باطل قرار می‌گیرد.

رهبر انقلاب اسلامی آزادی از منظر حق در «فقه و حقوق»

را به معنای ایجاد توانایی مطالبه کردن دانستند و در خصوص آزادی از منظر «تکلیف» خاطر نشان کردند: از این منظر، انسان باید به دنبال آزادی خود و دیگران باشد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جمع‌بندی سخنان خود در باب «مفهوم آزادی در اسلام» این سوال را مطرح کردند که با توجه به تفاوت‌های بنیادین و عمیق موجود میان مفهوم آزادی در اسلام و در غرب آیا می‌توانیم در تحقیق و پژوهش در خصوص «آزادی» به دیدگاه‌ها و نظرات غربی مراجعه کنیم؟ ایشان قبل از پاسخ به این پرسش، به چند نمونه از واقعیات آزادی در جامعه غربی اشاره کردند. «آزادی در حوزه اقتصادی» در صورت قرار گرفتن در مجموعه سرمایه‌داران اقتصادی و بهره‌مندی از امتیازات ویژه، «آزادی در صحنه سیاسی» در چارچوب انحصارگرایی دوجزبی و «آزادی در مسائل اخلاقی» با بروز مفاسدی همچون همجنس‌گرایی، از جمله نتایج آزادی در جامعه غربی بود که رهبر انقلاب اسلامی به آنها اشاره کردند.

ایشان افزودند: این موضوعات نشان دهنده واقعیات بسیار بد، تلخ، زشت و در برخی مواقع، نفرت‌انگیز، در جامعه غربی است که نتیجه آنها هم تبعیض، زور گویی، جنگ‌افروزی و برخوردهای گزینشی با مقولات شریفی همچون حقوق بشر و مردم‌سالاری است.

■ **مراجعه به نظرات متفکران غربی**

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأکید کردند: با وجود همه این واقعیات تأسف‌آور، مراجعه به نظرات متفکران غربی، برای پژوهش در مفهوم آزادی مفید است، زیرا غربی‌ها در تدوین منظومه فکری در باب آزادی و تضارب آرا در این خصوص، سابقه زیادی دارند.

ایشان در پایان خاطر نشان کردند: پرهیز از نگاه تقلیدی، شرط اصلی مراجعه به نظرات متفکران غرب است، زیرا تقلید در تضاد با آزادی است.

در این نشست قبل از سخنان رهبر انقلاب ده نفر از صاحب‌نظران به ارائه خلاصه مقالات خود پرداختند. دکتر دهقانی فیروزآبادی، استاد علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی اولین سخنران بود که چکیده مقاله خود با عنوان «آزادی اندیشه و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران» را ارائه کرد. وی از افزایش حمایت ملی از تصمیمات حاکمیت در سیاست خارجی و ارتقای سطح اعتماد میان سیاست‌پیشگان

و سیاست‌پژوهان به عنوان نتایج اندیشه‌ورزی آزاد در حوزه منافع ملی یاد کرد.

حجت‌الاسلام دکتر میراحمدی، استاد علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی سخنران بعدی این نشست بود که با موضوع «آزادی سیاسی در قرآن»، مهم‌ترین هدف آزادی از منظر قرآن کریم را تحقق توحید، عدالت و برخورداری انسان از حق انتخاب، حق نقد و بیان و حق تشکیل اجتماعات دانست. «مصادر دینی آزادی و عدالت» عنوان مقاله دکتر شجاعی زنداستاد جامعه‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس بود. سومین سخنران نشست اندیشه‌های راهبردی، برداشت تعارضی میان دین و آزادی را نادرست خواند و راه‌اصلاح این برداشت را بازگشت به ریشه‌های اصلی آزادی و عدالت در ادیان توحیدی دانست.

حجت‌الاسلام دکتر یوسفی به عنوان چهارمین سخنران، از زاویه اقتصادی و با موضوع «آزادی اقتصادی انسان محور بر اساس آموزه‌های اسلامی» به ارائه مقاله خود پرداخت. این استاد اقتصاد اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، با برشمردن آسیب‌هایی نظیر تمرکز ثروت و قدرت و آزادی در دست صاحبان سرمایه، دیدگاه اسلام درباره آزادی اقتصادی انسان را مبتنی بر مشارکت عمومی عادلانه در «توزیع، مصرف، مدیریت و سود» دانست.

پنجمین سخنران نشست اندیشه‌های راهبردی، دکتر برزگر استاد علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی بود. این استاد دانشگاه در ارائه مقاله خود با عنوان «آزادی در الگوی سه‌گانه اسلام» به بررسی آزادی در سه سطح اعتقادی، اخلاقی و سیاسی پرداخت و اثرات متقابل هریک از این سطوح با یکدیگر را به منظور پاسخ به شبهات آزادی غربی تبیین کرد.

خانم محدته معینی‌فر، دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، سخنران بعدی بود که به بررسی اثرات نظریه لیبرالیسم در حوزه خانواده پرداخت. بحران‌های عمیق اجتماعی در غرب، فروپاشی خانواده، روابط آزاد و فساد جنسی، همجنس‌گرایی و تولدهای ناشناس از جمله پیامدهایی بود که در این مقاله به عنوان پیامدهای لیبرالیسم جنسی بررسی شد. «جوانب هنجارهای تلقی اسلامی از آزادی» عنوان مقاله هفتمین سخنران نشست بود. حجت‌الاسلام دکتر واعظی استاد دانشگاه باقرالعلوم در این مقاله از منظر فلسفی به بحث آزادی پرداخت.

وی نقش آزادی در شبکه مناسبات اجتماعی را اساسی خواند و افزود: نمادسازی، فرهنگ‌سازی و شناخت پیش‌نیازها در عرصه‌های «سیاست، فرهنگ و اقتصاد»، جزو لوازم ایفای این نقش است.

هشتمین سخنران دکتر عماد افروغ دانشیار رشته جامعه‌شناسی بود که مقاله‌ای با عنوان «مفهوم آزادی و مناقشات آن» ارائه کرد. در این مقاله با اشاره به مناقشاتی که در خصوص مفهوم آزادی از منظر «فلسفی»، «انتزاعی و انضمامی» و «انضمامی» وجود دارد، تعریف لیبرالیسم از مفهوم آزادی را مورد نقد قرار داد.

مقاله بعدی با عنوان «مراتب اندیشه آزادی در تکامل بیداری اسلامی و هویت ملی ایران» از طرف دکتر موسی نجفی دانشیار رشته علوم سیاسی ارائه شد.

نجفی در این مقاله با مروری بر دوره‌های مختلف آزادی در تاریخ سیاسی ایران بویژه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و رشد آزادی در کنار مفهوم دینی، تعریفی از آزادی در اندیشه غرب و آزادی در اندیشه تعالی ارائه کرد.

دکتر مصطفی ملکوتیان استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران آخرین سخنران بود که در مقاله خود به «بررسی مقایسه‌ای مبانی اندیشه‌ای و کارکردهای مفهوم آزادی در انقلاب فرانسه و انقلاب اسلامی ایران» پرداخت.

در این مقاله با استفاده از اندیشه‌های شهید آیت‌الله محمدباقر صدر ضمن بررسی مفهوم آزادی در انقلاب فرانسه و انقلاب اسلامی، تعریف انسان و مفهوم آزادی در دو بینش ابزاری و بینش فطری مورد مقایسه قرار گرفت.

در ابتدای این نشست همچنین دکتر واعظ‌زاده، دبیر نشست اندیشه‌های راهبردی گزارشی از ضرورت‌ها و مراحل تشکیل این نشست‌ها بیان کرد و بهره‌گیری از نظرات مطرح شده در نشست‌های اندیشه‌های راهبردی در تدوین الگوی اسلامی -ایرانی پیشرفت را مهم‌ترین دستاورد نشست‌های راهبردی عنوان کرد.

هدف از نشست اندیشه‌های راهبردی که سه جلسه قبلی آن با موضوع «الگوی اسلامی -ایرانی پیشرفت»، «عدالت» و «زن و خانواده» برگزار شده است، ایجاد فضایی علمی - تخصصی برای اندیشه‌ورزی و تضارب آرا در جهت ایجاد گفت‌وگو علمی و کاربردی و تصمیم‌سازی درباره موضوعات «راهبردی و برنامه‌های بلندمدت» است.